

Globální změny

- Beck, Ulrich. *Co je to globalizace?: omyly a odpovědi*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. 191 s. Sociologická řada; sv. 4. ISBN 978-80-7325-123-9.

Úvod do globalistiky

- Globalizace je souborem mnoha různorodých procesů, které obsahují ekonomické, technologické, sociální, kulturní a politické aspekty.
- Tyto procesy jsou vzájemně provázané a navzájem se podmiňují

Definice globálních problémů

- Globální problémy lidstva je velmi těžké definovat. Jedná se o soubor problémů různého charakteru (ekonomické, environmentální, sociální apod.), které se dotýkají každého člověka na této planetě.
- Nemusí se však nutně projevovat v každém prostředí na každém místě na světě, ale i přes to mají globální charakter.

Motýlí efekt

- **počáteční a navenek se jeví jako nepatrné změny ve vstupních parametrech nějakého jevu mohou mít nečekaně dalekosáhlé následky např. v budoucím chování nějakého systému.**

Historie globálních problémů

- O globálních problémech lidstva, jako takových lze však hovořit až od poslední čtvrtiny 20. století.
- Právě v tomto období lidská populace dosahuje postindustriálního vývoje, což se projevuje zejména zvýšením intenzity demografického tlaku.
- Početnost lidstva se během jedné generace zvyšuje až 2,5 krát a s tím

nastupuje i energetická, surovinová a potravinová krize (první polovina 70. let 20. století).

- Následně se taky prohlubuje propast mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi a mezi kapitalistickým západem a socialisticky orientovaným východem.
- Vlivem toho vzniká řada mezinárodních ozbrojených konfliktů a rozvíjí se obchod se zbraněmi a terorismus.
- Expanze průmyslových aktivit lidské společnosti zapříčiňuje nástup ekologické krize a otevírá otázku trvale udržitelného rozvoje.
- Přelidněný svět nemá dostatek energetických a potravinových zdrojů a bojuje s rozvíjejícími se epidemiemi, jako jsou AIDS, malárie,
- TBC a cholera. Ve druhé polovině 20. století se dostává ke slovu také problém narkomanie a obchodu s drogami.
- Všechny tyto problémy současné lidské společnosti koexistují v těsném vzájemném propojení a navzájem se ovlivňují.
- V roce 1968 se na popud italského průmyslníka a ekonoma Aurelia Peccei schází několik desítek vědců, pedagogů, ekonomů, zástupců humanitních věd, průmyslníků a 11 představitelů státní správy a mezinárodních organizací z 10 zemí.
- Toto shromáždění má za úkol prodiskutovat současnou tíživou situaci lidské společnosti.
- Tak vzniká tzv. Římský klub, což je neformální organizace, která si klade za cíl ovlivňovat veřejné mínění a zprostředkovat dialog s politickými činiteli.
- Tehdy se také poprvé objevuje pojem **GLOBALISTIKA**, definovaný, jako disciplína, která zkoumá globální problémy lidstva, mající výrazně interdisciplinární charakter.
- Podmnožinou globalistiky se stává pojem geoglobalistika, který zahrnuje

také geografický pohled na danou problematiku.

Rozdělení globálních problémů

- Existuje řada různých rozdělení globálních problémů.
- První z nich nese název **Intersociální problémy a zabývá se** problémem války a míru, problémem překonání sociálněekonomické zaostalosti rozvojových zemí, problémem mezinárodní zadluženosti a problémem změn mezinárodních ekonomických vztahů.
- Následuje skupina **Ekosociálních problémů, do** kterých se zařazuje populační, potravinový (nutriční), surovinový, energetický a ekologický problém.
- Poslední vytyčenou skupinou jsou **Antroposociální problémy, které** zahrnují problém absolutní chudoby, problém šíření epidemií a drogových závislostí, problém nekontrolované mezinárodní migrace, problém terorismu, nerovný přístup ke vzdělání, zdravotní péči, bydlení, kultuře a lidským právům a tzv. nekontrolovatelný rozvoj (překotná urbanizace).

Environmentální problémy

- **Klíčové pojmy: freony, globální oteplování, ozonová vrstva, ozonová díra, skleníkový efekt, skleníkové plyny**
- Pro globální klimatické změny, jindy též nazývané Globální oteplování jsou klíčové procesy narušení ozonové vrstvy a skleníkový efekt.

Narušení ozonové vrstvy

- Proces rozrůstání světové populace přináší mimo jiné i růst znečištění ovzduší a změny složení atmosféry.
- Výskyt těchto jevů pak zapříčiňuje narušení ozonové vrstvy.
- Ozonová vrstva je tenká vrstva molekul ozonu (O_3), která se nachází v horní hranici stratosféry mezi 15 a 18 km nad zemským povrchem.
- Má funkci ochrany proti nebezpečnému ultrafialovému (UV) záření.
- Ke vzniku a nárůstu obsahu ozonu dochází při střetu molekul kyslíku (O_2) s

fotony UV záření, jak je patrné z obrázku 3 a 4.

- Molekula ozonu snadno absorbuje část energetického náboje fotonu a snižuje tak energii UV záření. Kdyby paprsky UV záření neprošly touto vrstvou za ztráty energie, dopadaly by na zemský povrch v mimořádně nebezpečné formě.
- Ozonová díra je tedy označení pro část ozonoféry s oslabenou, nikoliv zcela vymizelou, vrstvou ozonu.
- Zeslabená vrstva ozonu propouští více UV záření, které má karcinogenní účinky.
- Může způsobit oslabení zraku nebo vyvolat některé druhy rakoviny a snížení imunitního systému živočichů.
- U rostlin může snižovat rychlost růstu a odolnost vůči fytopatogenům.
- Ozonová díra (viz. obr.) byla poprvé zaznamenána v 70. letech 20. století nad Antarktidou.
- Její rozloha v roce 2006 činila asi 27,3 km².
- Obecně lze říct, že místa se sníženým obsahem ozonu se koncentrují zejména kolem pólů.
- Dlouhodobá měření ukazují, že průměrný úbytek ozonu nad hustě obydlenými oblastmi světa činí až 0,6 % ročně.

Globální oteplování a skleníkový efekt

- Globální oteplování je vědecká hypotéza, podle které dochází ke zvyšování průměrných teplot nízkých vrstev vzduchu v atmosféře a tím pádem i horní vrstvy světového oceánu.
- K tomuto jevu údajně dochází od poloviny 20. století. Největší podíl na tomto nárůstu globální teploty má zejména antropogenní posílení přirozeného skleníkového efektu.

Znečišťování ovzduší

- Znečišťování ovzduší je chemicko-biologicko-fyzikální proces, při němž

dochází ke změnám přirozených vlastností atmosféry.

- Zdroje tohoto znečištění mohou být přírodního a antropogenního charakteru.
- Antropogenní zdroje znečištění ovzduší vychází především z procesu spalování různých druhů paliv ve stacionárních (výroba elektrické energie a tepla) a mobilních zdrojích (dopravní prostředky).
- Mezi tato paliva patří zejména ropa a její produkty (benzín a nafta), uhlí a dřevo.

Znečišťování vod

- Znečištění vody je jedním z dalších nejzávažnějších světových problémů, a to hlavně proto, že to výrazně ovlivňuje přístup lidské populace k pitné vodě.
- To následně způsobuje šíření epidemií a četná úmrtí v celosvětovém měřítku.
- Uvádí se, že v důsledku konzumace znečištěné vody denně zemře 14 000 lidí.

Půdní degradace

- Proces dlouhodobého působení člověka na půdu lze rozdělit na tzv. melioraci a degradaci.
- Melioraci můžeme definovat, jako soubor opatření, vedoucí ke zvýšení úrodnosti půd.
- Půdní degradace je proces, při kterém dochází ke snížení úrodnosti, využitelnosti a ekologické funkce půdy.
- Degradací půdy tedy konkrétně rozumíme kontaminaci půdy zemědělskou a průmyslovou činností a odpadovým hospodářstvím.
- Průmyslová činnost lidské společnosti přispívá k degradaci především kontaminací půdy ropnými látkami a produkty ze spalování.
- Půdu dále ohrožují dopravní exhalace, především těžké kovy (Pb, Cd) a znečištění ze skládek odpadů.
- Antropogenně akcelerovaný proces kyselých depozic způsobuje nadměrnou

půdní acidifikaci (viz kyselá dešť).

- Extrémním procesem půdní degradace je tzv. dezertifikace.
- Dezertifikace je definována, jako přeměna úrodných půd v pouště.
- Tento jev je zapříčiněn působením všech výše zmíněných procesů, doplněných o intenzivní spásání travnatých porostů hospodářskými zvířaty.
- Dezertifikace ohrožuje zejména aridní a semiaridní oblasti, které zaujímají více než 40 % celkové rozlohy světa.
- Nejvíce postižené jsou země ležící v pásu afrického Sahelu, ve Střední Asii a Latinské Americe

Odlesňování

- V současnosti zaujímají okolo jedné třetiny plochy souší, zatímco v době před nástupem zemědělské činnosti to bylo mezi 40 až 50 %.
- Celková rozloha lesních porostů se tedy v současnosti velmi rychle snižuje.
- Za celou historii člověka se údajně zmenšila asi o 40 %.
- Lesy můžeme rozdělit na různé typy, přičemž nejrozšířenější jsou tropické lesy (46 %), u nichž byl zaznamenán i největší plošný úbytek.
- Odlesňování můžeme definovat, jako systematické kácení lesních porostů, s cílem snížit lesní plochu daného území.
- Nejintenzivněji je odlesňován původní tropický deštný les (především v Brazílii).
- Mezi nejvíce ohrožená místa odlesňováním patří zejména Amazonie (Brazílie, Kolumbie, Peru, Venezuela, Ekvádor, Bolívie), Indonésie (Borneo) a tropická Afrika.

Eroze biodiverzity

- Biodiverzitu můžeme definovat, jako biologickou rozmanitost, či různorodost organismů na všech úrovních organizace druhů, populací a společenstev.

- Uvádí se, že podle nejrůznějších odhadů vyhyne vlivem člověka asi 20 až 50 tisíc druhů organismů ročně, přičemž rychlost jejich antropogenně zesíleného vymírání je 100x až 200x vyšší než by byla rychlost přirozená.
- Tyto alarmující údaje vyvolávají řadu otázek v oblasti ochrany biodiverzity.

Přírodní katastrofy

- **Klíčové pojmy: povodně, požáry, prachové bouře, půdní sesuvy, sněhové laviny, sopečná činnost, tornáda, tropické cyklony (hurikány, tajfuny), tsunami, zemětřesení.**
- „Přírodní katastrofa je rychlým přírodním procesem mimořádných rozměrů, který je způsoben účinkem gravitace, zemské rotace nebo rozdílů teplot“ (cit. KUKAL, Z., 1982)
- Tyto katastrofy postihují pevninu, vodstvo a atmosféru Země.
- Příčiny vzniku katastrof pak dělí na rychlý pohyb hmot (vznik zemětřesení a svahových pohybů), uvolnění hlubinné zemské energie a její převod na povrch (sopečná činnost a zemětřesení), zvýšení vodní hladiny řek, jezer a moří (povodně, mořské zátopy, tsunami) a mimořádně silný vítr (orkány, tropické cyklony, hurikány, tajfuny).

Sociální problémy

- **Demografický problém**
- **Klíčová slova: demografický přechod, populační exploze, porodnost, plodnost, stárnutí populace, úmrtnost**

Populační exploze

- Podle Moldana (2009) čítala v neolitu (okolo 8000 př. n. l.) lidská populace okolo 8 milionů. S nástupem našeho letopočtu tento počet vzrostl na 200 milionů.
- Nováček a kol. (1998) dále uvádí, že v roce 1650 lidská populace dosáhla hodnoty 500 milionů a v roce 1950 vzrostla téměř na pětinasobek (2,4 miliard).

- V první polovině 60. let 20. století dosáhla roční míra růstu světové populace historického maxima
- Tento proces nazýváme populační exploze.
- Jeho příčinou je především nerovnoměrné časové rozložení průběhu demografického přechodu.
- Zatímco ve většině vyspělých zemí skončil demografický přechod již před druhou světovou válkou, v zemích rozvojových teprve probíhá.
- Ve většině rozvojového světa se s příchodem vyspělé medicíny a nových technologií zvýšila životní úroveň a tím se snížila úmrtnost, porodnost však stále zůstává vysoká.
- Jistě si mnozí kladou otázku, co vede obyvatele v chudých oblastech světa k plození tolika dětí?
- Vyjma náboženství a zdejších tradic je to prý paradoxně především bída a tamní sociální systém.
- Lidé se spoléhají na to, že čím více budou mít dětí, tím větší je pravděpodobnosti zajištění ve stáří či pracovní neschopnosti.
- Populační boom však není trvale udržitelný a provází jej chudoba, hlad a řada dalších problémů (ekonomických, sociálních, politických a environmentálních).
- Proto většina rozvojových zemí dospěla k názoru, že růst populace je třeba regulovat různými formami populační politiky.
- Typickým příkladem je Čína která již v 50. letech 20. století rozjela masivní kampaň na podporu plánovaného rodičovství a v 80. letech zavedla tzv. politiku jednoho dítěte.
- Na podporu rodin s jedním dítětem byl vytvořen komplexní systém odměn a represí.

Stárnutí populace

- Lidskou populaci dělíme dle věku a ekonomické aktivity na předproduktivní (0 – 14 let), produktivní (15 – 65 let) a poproduktivní (65 let a více) složky.
- Zatímco v rozvojových zemích je převaha obyvatel v mladším věku, ve vyspělých státech světa se zvyšuje podíl poproduktivního obyvatelstva.
- Před průmyslovou revolucí činil podíl lidí ve věku nad 65 let 2 – 3 % světové populace.
- Dnes tento ukazatel stoupl až ke 14 % a do roku 2030 by měl dosáhnout až ke 30 %.
- Průměrná očekávaná doba života (naděje dožití) tak stoupla ze 20 – 30 let v neolitu na 30 – 40 let na počátku 20. století a v současné době činí 66 let.
- Přičemž nelze opomenout regionální rozdíly.
- Nejnižší hodnoty naděje dožití jsou v subsaharské Africe (okolo 40 let) a nejvyšší naopak v Japonsku (přes 80 let)
- Můžeme rozlišit dvě základní příčiny demografického stárnutí populace.
- Tou první je pokles plodnosti a porodnosti (druhý demografický přechod).
- Druhou příčinou je zrychlení růstu počtu osob ve vysokém věku (prodloužení naděje dožití).
- Je to dáno především všeobecným zlepšením hygienických podmínek a lékařské péče
- (http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=383).
- Česká republika patří mezi vyspělé státy světa, které postihuje proces demografického stárnutí populace především vlivem snížení plodnosti a porodnosti.
- S tím souvisí široké spektrum problémů.
- Mezi ty největší můžeme zařadit zpomalení ekonomického vývoje vlivem stárnoucího spektra pracovní síly, větší zatížení zdravotnictví a problém

sociálního zabezpečení občanů důchodovém věku.

- Tento stav vyžaduje restrukturalizaci sociálního a důchodového systému a podporu pro-natalitní politiky státu.

Potravinový problém

- **Klíčová slova: hlad, podvýživa, potravinová krize, zelená revoluce**
- Až do počátku antropocénu (tj. konec 18. století) byla limitujícím faktorem početnosti lidské populace schopnost uživit se.
- Populace má však tendenci růst geometrickou řadou, kdežto produkce potravin roste řadou aritmetickou.
- Proto když došlo k masivnímu nárůstu lidské populace, nebylo možno všechny nasytit.
- Asi tři čtvrtiny potravin produkuje zemědělství.
- Zbytek pochází z rybolovu, lovu a sběru.
- Donedávna byl růst produkce potravin umožněn zvětšováním rozlohy zemědělské půdy.
- Výnosy zemědělských plodin na jednotku plochy orné půdy rostly pomalu a způsob obhospodařování zůstal v zásadě neměnný.
- V 60. letech 20. století byla však většina kvalitní zemědělské půdy již využita.
- Zásadní změny nastaly až s nástupem tzv. zelené revoluce.
- Zelená revoluce je soubor procesů, vedoucích k intenzifikaci zemědělské produkce, který započal v polovině 20. století.
- Mezi její hlavní pilíře patří především zavádění nových vyšlechtěných odrůd hlavních zemědělských plodin (kukuřice, pšenice, rýže).
- Dále pak chemizace (užívání průmyslových hnojiv) a mechanizace zemědělské výroby, či umělé zavlažování.

- Zelená revoluce měla zvýšit hektarové výnosy zemědělských plodin a tím za finanční podpory vyspělých států (především USA) nasýtit rozvojový svět.
- Mezi první rozvojové země, které tento způsob zemědělství zavedly patří Indie, Pákistán či Mexiko.
- Po jejich vzoru se pak zelená revoluce šířila do celého světa.
- Tento způsob hospodaření však s sebou přinesl i řadu environmentálních (půdní degradace) a sociálních dopadů (prohloubení sociálních a regionálních nerovností).
- V současnosti se tedy svět obrací k ekologičtějším způsobům zemědělské výroby a novým biotechnologiím.

Současný stav

- Současná produkce potravin se snaží v globálním měřítku držet krok s rostoucí populací a podíl podvyživených a hladových lidí klesá.
- Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO) však uvádí, že na Zemi je stále asi 925 milionů podvyživených či hladovějících (<http://www.fao.org/hunger/en/>), přičemž nejvíce ohrožené jsou ženy a děti.

Pás hladu

- Hlavní rizikové oblasti se souhrnně nazývají pás hladu a podvýživy .
- Jedná se o rozsáhlé území, zahrnující téměř celou subsaharskou Afriku, části střední, jižní a jihovýchodní Asie a severní část Latinské Ameriky.
- Je důležité, uvědomit si propojenost jednotlivých globálních problémů.
- Souvislost mezi bídou, nekvalitním stravováním, zdravotním stavem populace a produktivitou práce, potažmo ekonomickou situací rozvojových zemí je nesporná.
- Hlad a podvýživa dále negativně ovlivňují výše zmíněné demografické procesy v rozvojovém světě, tzn. komplikují přechod od tradičního typu reprodukce obyvatelstva k současnému (2 – 3 děti v jedné rodině).

Hlad versus obezita

- Hlad a chudoba si každý den vyžádají asi 25 tisíc lidských životů (především žen a dětí).
- Chudí utratí za jídlo přes 70 % svých příjmů, kdežto průměrná americká rodina něco přes 10 %. Každých pět vteřin zemře hlady jedno dítě.
- Ve vyspělých zemích činí denní výdaje na jídlo v průměru zhruba 10 \$ (210 Kč).
- Příděly potravin Světového potravinového programu na osobu a den jsou stanoveny na 29 centů (přibližně 6,50 Kč)
- Je paradoxem, že se vyspělé státy světa (především USA) potýkají s nadměrnou spotřebou potravin a jejich obyvatelstvo trápí nadváha a obezita.

Problém šíření epidemií a drogových závislostí

- **Klíčová slova: AIDS, drogy, HIV, malárie, tuberkulóza.**
- **Zdraví**
- Zdraví klíčovým předpokladem pro příznivý sociální, kulturní a ekonomický vývoj populace.
- Když jsou lidé nemocní, jejich pracovní výkony jsou malé nebo nulové.
- Proto je zdraví populace hnacím motorem jejího ekonomického růstu.
- Abychom pochopili základní procesy v této oblasti humánní geografie, je třeba zmínit některé základní pojmy.
- Vyjma výše zmíněné hrubé míry porodnosti a úmrtnosti a naděje dožití (střední délky života) je nutno definovat další demografický ukazatel, a to kojeneckou úmrtnost.
- Kojenecká úmrtnost je počet zemřelých dětí do jednoho roku věku na 1000 živě narozených.

- Je významným ukazatelem úrovně hygieny a zdravotní péče příslušného státu.
- Zdraví ovlivňuje řada různých faktorů.
- Jedná se především o faktory biologické (genetická výbava jedince), dále pak životní styl dané populace.
- Konkrétně jde o stravovací návyky, pohybovou aktivitu, zvládání stresu a vliv kouření, alkoholu a drog na populaci.
- Třetím důležitým faktorem je životní prostředí, a to především znečištění ovzduší, vody, půdy a potravinového řetězce.
- Mezi sociální a ekonomické faktory můžeme zařadit výši příjmů obyvatel (chudoba), nezaměstnanost, míru dosaženého vzdělání či kvalitu bydlení.
- Důležitá je také úroveň zdravotní péče, její kvalita, dostupnost a organizace (financování, sociální systém apod.).
- Světovou populaci dělíme dle zdravotního stavu na dvě skupiny.
- Vyspělé země s vysokou nadějí dožití trpí stárnutím populace a zvětšujícími se rozdíly ve zdraví mezi jednotlivými skupinami obyvatel.
- Hlavními příčinami úmrtí jsou tzv. civilizační nemoci, a to především onemocnění srdce a cév (kardiovaskulární choroby) a nádorová onemocnění (rakovina).
- Významný podíl však nesou i úrazy (autonehody) a otravy (alkohol, drogy).

HIV/AIDS

- AIDS je zkratkou pro Acquired Immune Deficiency Syndrome, v překladu je to syndrom získaného selhání imunity (obranyschopnosti).
- Lidský organismus se tak stává náchylným k řadě dalších infekčních a nádorových onemocnění, která se mu posléze stanou osudnými.
- Původce tohoto onemocnění je virus HIV - Human Immunodeficiency

- Virus, což je virus lidské imunodeficiency (ztráty obranyschopnosti organismu).
- U HIV pozitivních jedinců se však onemocnění AIDS nemusí projevit nebo se projeví až po velmi dlouhé době (10 – 15 let).
- Virus HIV se vyskytuje v tělesných tekutinách (krvi, spermatu, poševním sekretu a v mateřském mléce).
- Aby došlo k infekci musí do organismu člověka proniknout určité množství viru HIV, tzv. infekční dávka.
- Jsou známy pouze tři způsoby přenosu infekce HIV, a to nechráněný pohlavní styk, přenos krví (např. prostřednictvím infikované jehly mezi drogově závislými) a z matky na dítě.
- Postižení pak umírají na infekce, které je napadají díky snížené imunitě.
- V Africe je to především tuberkulóza (<http://www.aidshiv.cz/index.html#1>).
- Co se týče léčby nemoci, v současnosti není znám lék, který by AIDS zcela vyléčil.
- Existuje však antiretrovirální terapie, která oddaluje propuknutí nemoci a umožňuje tak postiženým jedincům žít delší a plnohodnotný život.
- Tato léčiva jsou však v rozvojových zemích velmi drahá nebo zcela nedostupná.

Další významná onemocnění epidemického charakteru

- V rizikových oblastech světa existuje řada dalších chorob, které způsobují rozsáhlá úmrtí.
- Jedná se především o malárii a tuberkulózu.
- Malárie je jedna z nejvýznamnějších infekčních chorob.
- Jejím původcem je parazitický prvok zimnička, přenášený komáry rodu *Anopheles*. *Malárie se projevuje vysokou horečkou, dávením a křečemi.*
- Pokud se neléčí, postižený upadá do komatu a umírá.

- Další významnou infekční chorobou je tuberkulóza.
- Tuberkulóza je bakteriální onemocnění, způsobené bakteriemi rodu *Mycobacterium tuberculosis*. Š
- šíří se vzduchem (kapénkovou nákazou), jako běžné nachlazení.
- Nejčastěji napadá plíce a mezi její příznaky patří kašel, horečka, malátnost, či hubnutí.
- Světová zdravotnická organizace uvádí, že v roce 2009 zemřelo na tuberkulózu asi 1,7 milionů lidí (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs104/en/index.html>).
- Přičemž přes 95 % úmrtí připadá na rozvojové země.
- Nejvyšší procento postižených je v subsaharské Africe, avšak v Asii je nejvyšší absolutní počet obyvatel s tímto onemocněním.
- Tuberkulóza je zároveň jednou z nejčastějších příčin úmrtí pacientů s AIDS.
- Tuberkulózu však také umíme vyléčit, pokud je včas diagnostikována.

Problém drog

- Toxikomanie je patologická závislost na drogách.
- Obchod s drogami údajně přes 8 % obratu světového obchodu a je to vysoce ziskové odvětví.
- Rychlý růst výroby a spotřeby drog je jedním z největších problémů posledních desetiletí, především díky propojenosti s organizovaným zločinem.
- Světová produkce různých typů drog se zpravidla soustředí do specifických geografických regionů. 92 % opia produkuje Afghánistán.
- Výroba kokainu se koncentruje především do oblasti Jižní Ameriky,

konkrétně Kolumbie, Peru a Bolívie.

- Marihuana se pěstuje po celém světě, avšak největší podíl produkce připadá na Severní Ameriku (asi 30 %) a Afriku (asi 28 %).
- Asi 78 % produkce syntetických drog připadá na Evropu.
- Jejich výroba vyžaduje minimální množství materiálu a příprava je poměrně jednoduchá a bezpečná.
- Zároveň mají tyto drogy široký okruh spotřebitelů, takže jejich distribuce zajišťuje vysoké zisky.
- Co se týče geografického rozložení spotřeby drog, ve většině asijských a evropských zemí jsou největším problémem opiáty (např. heroin, opium, metadon).
- V Africe dominuje marihuana a v Jižní Americe kokain.
- Nejrozšířenější drogou v celosvětovém měřítku je zřejmě heroin, na druhém místě je kokain a na třetím marihuana.
- V poslední době výrazně vzrostla spotřeba syntetických drog (např. amfetamin, extáze).

Problém globální bezpečnosti

- **Klíčová slova: obchod se zbraněmi, organizovaný zločin, ozbrojené konflikty, terorismus, válka a mír, NATO, OSN.**
- **Válka a mír**
- Války provázely a ovlivňovaly vývoj lidstva po celou jeho historii.
- Uvádí se, že v průběhu 20. století zahynulo ve dvou světových válkách a řadě dalších lokálních konfliktů přes 100 milionů lidí.
- Největší válečnou hrozbou jsou dnes četné regionální a lokální konflikty mezi státy, či národy.

- Ozbrojené konflikty lze prý rozdělit na pohraniční (vznikají v příhraničních oblastech dvou sousedících států) a mezinárodní (bývají spjaty s nacionalismem a separatismem).

Obchod se zbraněmi

- Jedním z hlavních problémů prevence ozbrojených konfliktů ve světě kontrola exportu zbraní a vojenského materiálu do rizikových zemí.
- Některé z těchto zemí údajně vynakládají více finančních prostředků na zbrojení než na sociální rozvoj, dopravní infrastrukturu a zdravotní systém dohromady.
- Mezi největší světové exportéry zbraní patří USA, Rusko, Francie a Velká Británie.
- Největšími importéry jsou naopak rozvojové země, jako Saúdská Arábie, Indie, Spojené Arabské Emiráty, či Egypt.

Ohniska napětí ve světě

- Největší válečnou hrozbou, jak již bylo uvedeno výše, jsou ozbrojené konflikty regionálního a lokálního charakteru.
- Za obecně nejkonfliktnější region je považována jihozápadní Asie.
- Mezi nejdůležitější územní konflikty v Asii můžeme zařadit spor mezi Řeckem a Tureckem o Kypr, mezi Indií a Pákistánem o Džammú a Kašmír, nebo mezi Indií a Čínou o hranice v Himaláji.
- Dále nesmíme opomenout mocenský spor mezi Jižní Koreou a KLDR, který hrozí přerůst v celosvětový konflikt.
- Dalším ohniskem konfliktů je Afghánistán a Irák, nedávno osvobozený Američany.
- V neposlední řadě stále probíhají spory mezi Izraelem a Palestinou.
- Evropa se zdá být vcelku politicky stabilní.

- Poslední velký ozbrojený konflikt zde probíhal při rozpadu bývalé Jugoslávie.
- Mezi ohniska sporů však stále patří Severní Irsko a oblast Baskicka v severním Španělsku.

Mezinárodní organizovaný zločin

- Mezinárodní organizovaný zločin může mít mnoho podob.
- Ve spojitosti s tímto problémem hovoříme o pašeráctví, otroctví a obchodu s lidmi, zbraněmi, či drogami.
- Rozvoj mezinárodního organizovaného zločinu v posledních letech zapříčinil zejména rozvoj komunikačních technologií a výrazné oslabení kontrolních mechanismů.
- Evropský organizovaný zločin se zaměřuje především na výrobu a distribuci syntetických drog.
- Dalším problémem v této oblasti je import drog z Latinské Ameriky, Asie a Afriky a jejich následný tranzit do Severní Ameriky (USA, Kanada).

Terorismus

- Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů“
- (<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>).
- Podle Ministerstva vnitra ČR lze terorismus dále dělit na kriminální (za účelem získání osobních materiálních výhod), patologický (za účelem psychického uspokojení) a politický či ideologický (ultrapracovní, ultralevicový, etnický, náboženský, apod.).